

Kelan järjestämä kuntoutus Sote-uudistuksessa

**Sosiaali- ja terveysvaliokunta
1.6.2017**

**Kuntoutuksen etuuspäälliköt
Tuula Ahlgren ja Seija Sukula**

Kelan kuntoutuspalveluiden suhde maakuntien terveydenhuoltoon

- Kela järjestää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain (566/2005) nojalla:
  - ammatillista kuntoutusta,
  - vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta,
  - kuntoutuspsykoterapiaa sekä
  - harkinnanvaraista kuntoutusta
- Kelan kuntoutuksella tuetaan ja parannetaan kuntoutujan fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä sekä työ- ja opiskelukykyä, **kun tarve välittömään sairaanhoitoon ja tähän liittyvään kuntoutukseen on päättynyt.** Kelan kuntoutus edistää näin kuntoutujien omatoimista selviytymistä sekä ehkäisee työkyvyttömyyttä ja syrjäytymistä sekä pidentää työuria.

Kelan kuntoutuspalveluiden suhde maakuntien terveydenhuoltoon

- Myös jatkossa sote-uudistuksen jälkeen erityisryhmien oikeus Kelan kuntoutuspalveluihin tulee taata lainsäädännöllä
- Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen tavoitteena on myös vähentää julkisen talouden kestävyysvajetta ja hillitä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvua
  - Kelalla on valmiudet tarjota jatkossa entistä vaikuttavampia ja kustannustehokkaampia palveluita
  - Kehitämme kuntoutuspalveluiden tuotteistusta kohti kokonaisvaltaista toimintakyvyn tarkastelua ja kuntoutuspalvelut räätälöidään asiakkaan tarpeisiin

Ketkä käyttävät Kelan kuntoutuspalveluita?

- Kelan järjestämän vaativan lääkinällisen kuntoutuksen asiakkaiden tarpeet eroavat merkittävästi nykyisistä kuntien tarjoamista lääkinällisen kuntoutuksen palveluista
  - Useilla kuntoutujilla on monen terapiamuodon tuentarve
- Kela järjesti vuonna 2016
  - **Vaativana lääkinällisenä kuntoutuksena** toimintaterapiaa 8 636 kuntoutujalle, joista 4 635 kuntoutujaa oli 5 – 10 -vuotiaita (53,7 %), puheterapiaa 9 764 kuntoutujalle, joista 6 541 kuntoutujaa oli 5 – 10 -vuotiaita (67,0 %) sekä fysioterapiaa 15 598 kuntoutujalle.
  - **Harkinnanvaraista kuntoutusta** sai 34 174 kuntoutujaa, joista runsas 25 500 kuntoutujaa oli työelämässä olevia (75 %)
  - **Kuntoutuspsykoterapiaa** sai 31 409 kuntoutujaa, joista 9 471 sai nuorten psykoterapiaa ja 21 975 aikuisten psykoterapiaa. Aikuisten psykoterapiaa saavista kuntoutujista 14 480 eli 65,9 % oli työelämässä.
  - Lääkinällisen kuntoutuksen lisäksi Kela järjesti vuonna 2016 **ammatillista kuntoutusta** 19 534 kuntoutujalle, joista 9 325 kuntoutujaa oli 16 – 29 – vuotiaita (47,74 %).

Kelaan ohjautui 109 740 kuntoutujaa

Kuntoutujat vuonna 2016

Ammatillinen kuntoutus

Josta mm.

Ammatillinen koulutus

– Ammattikoulutus 6 740

– Korkeakouluopiskelu 1 440

TYK-kuntoutus 4 260

Ammatilliset kuntoutuskurssit 1 410

Työhönvalmennus 1 560

Työ- ja koulutuskokeilu 1 260

Ammatill. kuntoutus selvitys 3 100

Vaativa lääkinällinen kuntoutus

Josta mm.

Moniammatill. yksilökuntoutus 2 420

Fysioterapia 15 600

Puheterapia 9 760

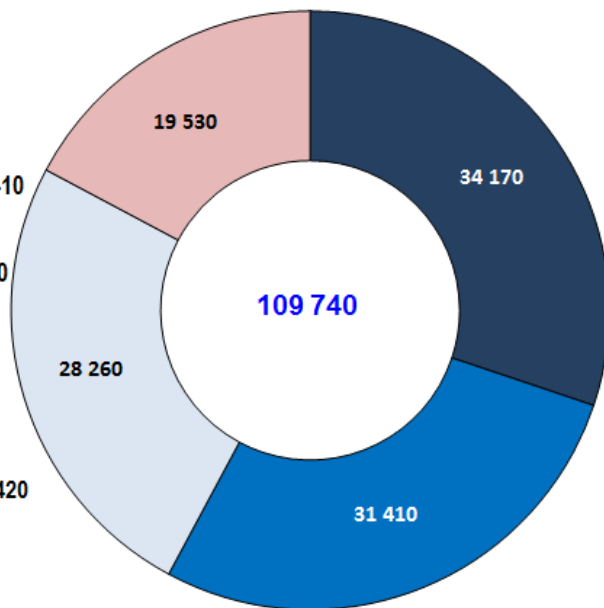
Toimintaterapia 8 640

Musiikkiterapia 1 480

Sairausryhmäkohtaiset kurssit 1 030

Psykoterapia 1 380

Neuropsykologinen kuntoutus 570

Harkinnanvarainen kuntoutus

Josta mm.

Kuntoutuskurssit yht. 25 290

– ASLAK 5 770

– Tules 8 660

– Typo-kurssit 2 780

– Mielenterveyskuntoutuskurssit 2 610

Yksilöllinen kuntoutusjakso 3 780

Sopeutumisvalmennuskurssit 3 430

Kehittämistoiminta 1 140

Ammatill. kuntoutus selvitys 60

TYK-kuntoutus 180

Neuropsykologinen kuntoutus 380

Kuntoutuspsykoterapia

Kuntoutuspsykoterapia yht. 31 460¹

– Aikuisten psykoterapia 21 980

– Nuorten psykoterapia 9 480

¹Sisältää myös joitakin harkinnanvaraisena myönnettyjä

Kuntoutusrahan saajia 49 190
joista Kelan kuntoutujia 42 500

Huom. Kuntoutujia on voinut saada useampia kuntoutustoimenpiteitä. Yhteissummiin hänet lasketaan vain kerran

Tilasto- ja tietovarastoryhmä 17.1.2017

Kela tarjoaa vaikuttavaa kuntoutusta lapsille

Suurin osa 5–10 vuotiaista Kelan kuntoutuspalvelujen saajista on poikia

6 732
poikaa

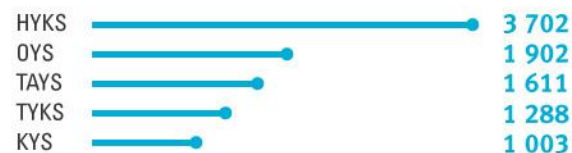
2 782
tyttöä

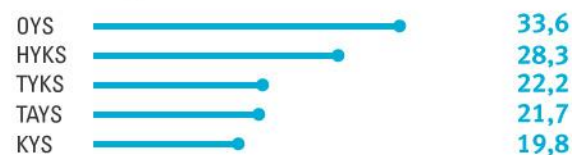
Asukaslukuun suhteutettuna eniten 5–10 vuotiaita kuntoutujia on Oulun sairaanhoitopiirissä

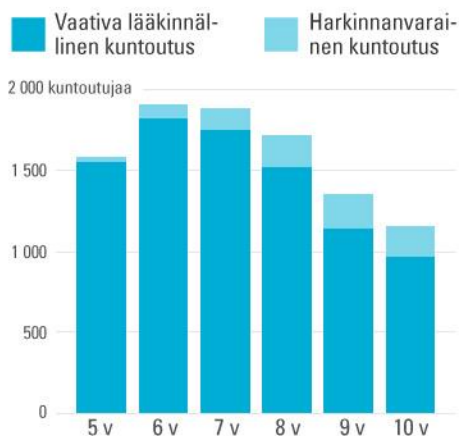
Kuntoutujien kokonaismäärät sairaanhoitopiireissä

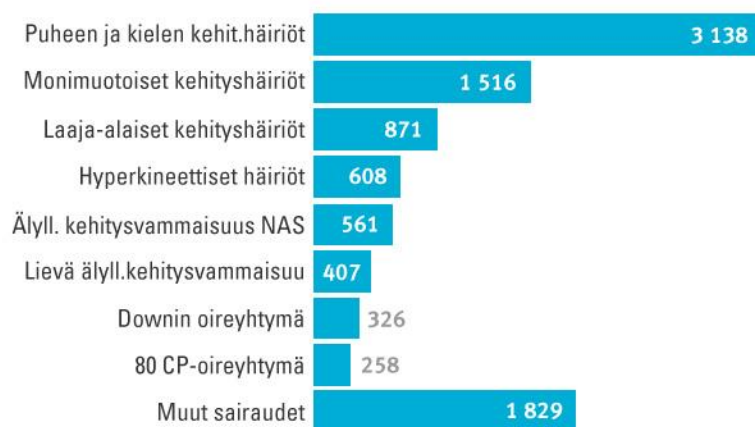
Kuntoutujat 1 000 asukasta kohti

Suurin tarve ennen kouluikää
Kuntoutujat ikäryhmittäin

Yleisimpiä häiriöitä ovat puheen ja kielen häiriöt
Kelan kuntoutuspalvelujen saajat sairausdiagnoosin mukaan

Top 5 terapiamuodot ja saajat

- 1 Puheterapia (6 541 saajaa)
- 2 Toimintaterapia (4 635)
- 3 Fysioterapia (1 581)
- 4 Sopeutumisvalmennuskurssit (872)
- 5 Kehittämistoiminta (431)

Miksi Kelan tulee jatkossakin
tarjota kuntoutuspalveluita?

1. Erityisryhmille yhdenvertaiset kuntoutuspalvelut myös jatkossa

- Erityisryhmille taattava yhdenvertaiset palvelut valtakunnallisesti myös jatkossa
  - Suomi ratifioinut YK:n vammaissopimuksen
- Kela valmis edelleen järjestämään nykyiset kuntoutuspalvelut ja erityisryhmien palvelut
- Ammatillisen kuntoutuksen myöntöedellytyksien lievennys-nuoret matalalla kynnyksellä
- Lääkinnällisen kuntoutuksen kriteerien tarkastaminen
- Sopeutumisvalmennuksen työnjaon selkeyttäminen- Kela valmis ottamaan vastuulleen kaiken sopeutumisvalmennukset

2. Kelassa keskitetty kuntoutuspalveluiden osaaminen

- Kuntoutuspalvelujen tuotteistamisessa tehdään laaja-alaista asiantuntijayhteistyötä ja hyödynnetään tutkimus- ja kehittämistoiminnassa saatuja tuloksia
  - vaikuttavat ja kustannustehokkaat yhtenäiset palvelut
  - Tutkimus- ja kehittämistoimintaa tulee koordinoida valtakunnallisesti myös jatkossa
- Uuden palveluntuottajien rekisteröitymismenettelyn käyttöönotto tukee asiakkaan valinnanvapautta
- Kuntoutukseen ohjautumista oikein kehitetään jatkossa yhteistyössä maakuntien kanssa.
  - Tavoitteena on saada aikaan toiminnallista integraatiota hoito- ja kuntoutusketjuun.
- Kelassa on valmius ottaa käyttöön erilaisia kuntoutukseen ohjautumisen mekanismeja
  - esimerkkinä ns. suorapäätösten tekeminen maakunnissa

3. Työkykyprosessin hoitaminen Kelassa

- Kuntoutustarpeen tunnistaminen on olennainen osa työkykyprosessia.
  - Ammatillisen ja lääkinällisen kuntoutuksen tarve ilmenee usein sairauspäivärahan, toimentulotuen, opintotuen, vammaisetuuksien ja työkyvyttömyyseläkkeen hakemisen yhteydessä.
- Kuntoutus Kelan väline hallita työkyvyttömyyseläkemenoa
  - Kelan tulee jatkossakin järjestää kuntoutuspalveluita työ- ja toimintakyvyn tukemiseksi
- Rekrytointi- ja osaamispalveluita koskevan lakiesityksessä (9 §) esitetään säädettäväksi, että jos työttömällä on monialaisen palvelun tarve, jos hänen työllistymisensä edistäminen edellyttää kasvupalvelujen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden tai Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista.